

Warszawa, 4 czerwca 2010 r.

Pan Piotr Zientarski
Senator Rzeczypospolitej Polskiej
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

W imieniu Polskiej Izby Komunikacji Elektronicznej, składam niniejszym Panu Przewodniczącemu poprawki, uwzględniające przebieg dotychczasowych prac legislacyjnych w Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Kultury i Środków Przekazu Senatu RP nad ustawą z dnia 20 maja 2010 roku o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

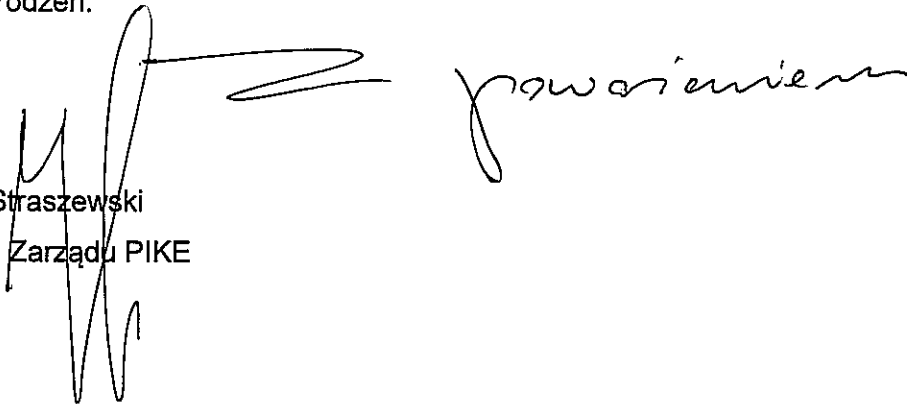
Poprawki te zawierają alternatywną propozycję rozwiązania problemu dalszego obowiązywania tzw. kontraktów generalnych, zawieranych dotychczas pomiędzy organizacjami zbiorowego zarządzania a podmiotami reprezentującymi użytkowników utworów oraz przedmiotów praw pokrewnych. **W toku prowadzonych obecnie w Komisji Kultury i Środków Przekazu Senatu RP prac legislacyjnych wyrażony został sprzeciw wobec przywrócenia możliwości zawierania kontraktów generalnych, jako umów znajdujących pierwszeństwo stosowania przed zatwierdzonymi tabelami wynagrodzeń. Jakkolwiek podnoszone przez senatorów i przedstawicieli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego wątpliwości są w opinii PIKE niezasadne, to pragnę przedstawić Panu alternatywną propozycję rozwiązania tego problemu, pozbawioną już elementów, które rodziły wątpliwości ustawodawców. W opinii PIKE pozwoli to osiągnąć cel, pożądany zarówno z punktu widzenia użytkowników, jak i uprawnionych z tytułu utworów i przedmiotów praw pokrewnych, jakim jest pewność obrotu gospodarczego na poszczególnych polach eksploatacji oraz gwarancja uprawnionym wypłaty należnych wynagrodzeń. Zgodnie bowiem z załączoną propozycją kontrakty generalne znajdowałyby zastosowanie wyłącznie w zakresie, w jakim nie będą obowiązywać tabele wynagrodzeń.**

Należy zwrócić przy tym uwagę, iż wprowadzenie zakazu zawierania kontraktów generalnych narusza obecne zasady funkcjonowania rynku, szczególnie konstytucyjną

zasadę swobody zawierania umów oraz prawo europejskie. Jakichkolwiek wątpliwości nie może budzić to, iż prawo europejskie opiera się na zasadzie preferencji umownego kształtowania stawek wynagrodzeń, w miejsce ich arbitralnego narzucania, nawet przy wykorzystaniu odpowiednio sformułowanej procedury administracyjnej.

Biorąc pod uwagę zbliżającą się debatę plenarną w Wysokiej Izbie oraz zadeklarowaną przez Pana Przewodniczącego życzliwość dla wniosków płynących z krytycznego przewartościowania dotychczasowych postulatów poszczególnych środowisk, proszę o rozważenie przyjęcia przedłożonych propozycji poprawek i zgłoszenia ich do dalszych prac legislacyjnych, jako wychodzących również naprzeciw stanowisku Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie obowiązywania tabel wynagrodzeń.

Jerzy Straszewski
Prezes Zarządu PIKE

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Jerzy Straszewski", is written over the printed name and title. The signature is stylized and cursive.

Propozycje Polskiej Izby Komunikacji Elektronicznej dotyczące zmian poszczególnych zapisów (zmiany podkreślone) w ustawie o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Propozycje poszczególnych zapisów (zmiany podkreślone).

1) w artykule 1 pkt 9, po artykule 110¹² ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Wydając orzeczenie, zespół orzekający Komisji niezwłocznie zatwierdza tabelę wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych w części, w której określa ona wynagrodzenie za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych w wysokości określonej w umowie zawartej między organizacją zbiorowego zarządzania i organizacją zrzeczającą podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych albo podmiotem korzystającym z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych prowadzącym działalność o charakterze ogólnopolskim. Zespół orzekający Komisji odmawia zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych w części, w której określa ona wynagrodzenie za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych w wysokości odmiennej niż określona w takiej umowie.”

Zmiana stanowi istotę przedstawionej propozycji. Precyzuje skutek zawarcia przez organizację zbiorowego zarządzania umowy określającej stawki wynagrodzenia za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Gwarantuje niezwłoczne zatwierdzenie przez zespół orzekający Komisji tabeli wynagrodzeń zgodnej z treścią porozumienia, zawartego między podmiotem reprezentującym uprawnionych a podmiotem reprezentującym użytkowników utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Konsekwentnie – zobowiązuje Komisję do odmowy zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, która byłaby niezgodna z treścią takiej umowy.

2) w artykule 1 pkt 9, artykuł 110²² otrzymuje brzmienie:

„Art. 110²². W sprawach z wniosków, o których mowa w art. 110¹³ ust. 1 i 3, sąd orzeka o zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części, biorąc pod uwagę kryteria określone w art. 110¹² ust. 3-3a. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie doręczane jest z urzędu przewodniczącemu Komisji.”

Zmiana precyzuje, iż skutek w postaci uzgodnienia stawek wynagrodzenia należnego z tytułu korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych obejmuje również etap postępowania sądowego. Tym samym także sąd powszechny zobowiązany byłby do uwzględnienia w wydanym orzeczeniu treści umowy, zawartej przez organizację zbiorowego zarządzania. Zmiana jest szczególnie istotna z uwagi na długotrwałość postępowań sądowych.

Uzasadnienie

Możliwość ustalania stawek wynagrodzeń za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych stanowi niezbędny element współczesnego systemu zbiorowego zarządzania. Posiada liczne i doceniane zalety, ale w skomplikowanym systemie powiązań gospodarczych pożądanym jest wprowadzenie elementu pozwalającego na bardziej elastyczne i szybsze ustalanie warunków korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Nie może bowiem rodzić wątpliwości to, iż organizacje zbiorowego zarządzania są w pełni zainteresowane maksymalizacją uzyskiwanych przychodów, zarówno w interesie reprezentowanych uprawnionych, jak i swoim własnym. Instytucja umownego ustalania stawek wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, zgodna z propozycją PIKE, nie rodzi jakiegokolwiek zagrożenia dla uprawnień twórców, a istotnie podwyższa ich gwarancje, co stanowiło istotę zgłaszanych w toku prac legislacyjnych wątpliwości ustawodawców, w tym również Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W szczególności, mając na uwadze konieczność następczego zatwierdzania stawek i tabel wynagrodzeń przez Komisję Prawa Autorskiego.

Mimo, że przyjęty projekt nowelizacji wyklucza możliwość zawierania kontraktów generalnych, to znalazł on akceptację w Sejmie i wstępną akceptację na etapie prac w komisji Kultury i Środków Przekazu Senatu RP. Wskutek przeprowadzonej debaty i wezwania do przemyślenia złożonego już stanowiska oraz otwartości w wysłuchiwanie uzasadnionych argumentów poszczególnych środowisk, PIKE proponuje zajęcie stanowiska pośredniego. Utrzymuje ono, przyjęte w ustawie, założenie bezwzględnego pierwszeństwa stosowania stawek wynagrodzeń określonych w tabelach wynagrodzeń. Dopuszcza jednak możliwość polubownego ich ustalenia przez zainteresowane podmioty, to jest organizacje zbiorowego zarządzania i podmioty reprezentujące użytkowników utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Tym samym, po pierwsze, zapewnia realizację wskazań wynikających z prawa wspólnotowego oraz Konstytucji RP, po drugie, oddaje do dyspozycji organizacjom zbiorowego zarządzania oraz użytkownikom narzędzie, pozwalające na bardziej elastyczne (i co istotne – szybsze) ustalenie odpowiedniej stawki wynagrodzeń. Po trzecie wreszcie, zachowuje prymat postanowień tabel wynagrodzeń nad postanowieniami kontraktów generalnych, co stanowiło przedmiot szczególnej troski ustawodawców w dotychczasowym toku procesu legislacyjnego. Tym samym pozwoli osiągnąć cel, pożądanym zarówno z punktu widzenia użytkowników, jak i uprawnionych z tytułu utworów i przedmiotów praw pokrewnych.

Niezależnie od pozytywnych, praktycznych konsekwencji przywrócenia w ograniczonym zakresie możliwości zawierania umów określających stawki wynagrodzeń za

korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, przedstawiona przez PIKE propozycja przywróci szansę na pełne wykorzystanie dorobku praktyki i orzecznictwa sądowego, w zakresie funkcjonowania rynku prawa autorskiego z ostatnich kilku lat. Ograniczy również zastrzeżenia o zgodności dotychczas uchwalonych przepisów z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Pozwoli na choćby częściowe wykonanie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawie niekonstytucyjności art. 108 ust. 3 prawa autorskiego. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24.01.2006 roku podkreślano konieczność zrównania pozycji stron (użytkowników i organizacji zbiorowego zarządzania) w procesie zatwierdzania tabel wynagrodzeń. Tymczasem uchwalona przez Sejm i skierowana do Senatu ustawa wspomnianą nierówność stron pogłębia. Pozostawienie takiego rozwiązania może spowodować analogiczne do poprzednio podnoszących a uznanych za słuszne postulatów w zakresie niekonstytucyjności rozwiązań ustawowych. Dopuszczenie alternatywnej, umownej metody ustalania stawek wynagrodzeń za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych, zatwierdzanych następnie przez Komisję Prawa Autorskiego, niewątpliwie ułatwi obronę rozwiązań ustawy. Z jednej strony częściowo wyrówna znaczenie stron w toku postępowania o zatwierdzenie tabel wynagrodzenia. Pozwoli na polubowne uzgodnienie stawek wynagrodzenia za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Z drugiej strony wykluczy zastrzeżenia, podnoszone w toku procesu legislacyjnego, dotyczące pierwszeństwa stosowania postanowień kontraktów generalnych przed postanowieniami zatwierdzonych tabel wynagrodzeń.

W szczególności jednak projekt nowelizacji zawiera rozwiązania stojące w rażącej sprzeczności z zasadą prymatu umów cywilnoprawnych, określoną w Dyrektywie satelitarno-kablowej. W odniesieniu do reemitentów zostało to szczególnie podkreślone w motywie 9 **Dyrektywy „Należy zapewnić podtrzymywanie tego rodzaju porozumień umownych oraz w miarę możliwości ich niezakłóconą realizację w praktyce.”** Również art. 8 Dyrektywy satelitarno-kablowej stanowi, iż Państwa Członkowskie „zobowiązane są zapewnić, aby w przypadku retransmisji programów z innych Państw Członkowskich drogą kablową na ich terytorium przestrzegano obowiązujących praw autorskich i praw pokrewnych oraz aby transmisja miała miejsce na podstawie indywidualnych lub zbiorowych przepisów umownych między właścicielami praw autorskich, posiadaczami praw pokrewnych i operatorami kablowymi.” Ustawa, w dotychczasowym brzmieniu, kryteriów tych nie spełnia.

Jerzy Straszewski
Prezes Zarządu PIKE

4.06.2010